

Tarragona



Edifici de la Biblioteca de la Universitat de Lovaina (Flandes), on Adrià d'Utrecht va ser degà. FOTO: VIQUIPÈDIA

Retalls tarragonins. L'estada a Tarragona d'Adrià VI

Un papa a Tarragona



JOSEP LLUÍS CAROD-ROVIRA
@CarodRoviraJLI

Adrià, d'Utrecht a Tortosa

El 2 de març de 1459 naixia, a Utrecht, Adriaan Floriszoon Boeyens, conegut com a Adrià d'Utrecht, ciutadà dels Països Baixos, seguint el costum de l'època d'emprar el nom de la ciutat d'origen en comptes del cognom. Nat en el si d'una família benestant, adquirí una sòlida formació cultural que li facilità d'arribar a degà de la Universitat de Lovaina, fundada el 1425 i avui la universitat catòlica en actiu més antiga del món, on també fou professor de teologia. Va ser un dels personatges més destacats de la seva època, a Europa. El 1507, Maximilià d'Àustria el nomenà preceptor del seu net gran, Carles de Gant, també net dels Reis Catòlics per la ban-

da materna, quan el nen tenia només sis anys. Mort Ferran el Catòlic, el 1516, Adrià l'envià a negociar amb el regent, el cardenal i arquebisbe de Toledo Francisco Jiménez de Cisneros, per tal d'aconseguir que Carles esdevingués el nou sobirà del regne de Castella i d'Aragó, com així va ser, en comptes d'altres pretendents. I, més endavant, es convertí també en emperador del Sacre Imperi Romanogermànic, en morir Maximilià.

En agraïment, Carles promogué la carrera eclesiàstica d'Adrià d'Utrecht i l'1 de juny de 1516 fou nomenat bisbe de Tortosa i, l'any següent, adquirí la condició superior de cardenal del títol de sant Joan i sant Pere, dignitat eclesiàstica màxima per sota del Papa. Llavors, Tortosa, veritable cruïlla geogràfica i econòmica dels Països Catalans, era una diòcesi d'una importància més que notable en el context del moment. La capital de l'Ebre és trobava al centre de les rutes de navegació fluvial i marítima que permetien enllaçar Barcelona, València i Palma, com tam-

bé Saragossa, les quatre capitals de la corona, i disposava d'unes drassanes amb una activitat destacada. Aquell mateix segle, el tortosí Cristòfol Despuig va escriure *Los coloquis de la insigne ciutat de Tortosa* (1557), l'obra en prosa en llengua catalana més important de l'època. Era, doncs, una ciutat que vivia moments de puixança i esplendor.

Inquisidor de Castella, Aragó i les Antilles

Adrià, a més, el 1517 va accedir al càrrec d'inquisidor general de la corona d'Aragó, i, just un any més tard, també del regne de Castella, després de la mort del cardenal Cisneros aquell novembre, i, el 1519, de Puerto Rico, on creà un tribunal de la Inquisició per a les Antilles. El 1520, el mateix Carles li havia confiat la regència durant el temps de la seva estada a Alemanya per a ser coronat emperador del Sacre Imperi Romanogermànic, període durant el qual es produïren les revoltes de les Germanies, aquí, i dels Comuneros, a Cas-

tella. Adrià ho simultanejà tot amb el càrrec de bisbe de Tortosa, malgrat que, com era habitual a l'època, gairebé no va posar els peus a la diòcesi, excepte des del 18 de juny de 1522 que hi arribà i hi celebrà la festa de Corpus a la catedral, el dia 22, fins al 8 de juliol, tres setmanes justes, doncs, i d'allà va emprendre el camí cap a Roma com a nou pontífex.

A finals de 1519, Adrià havia redactat el pròleg de condemna de les tesis luteranes feta per la Universitat de Lovaina on, fins al 1559, s'hi troben matriculats estudiants de Barcelona, Girona, València i catalans sense adscripció territorial precisa. L'obra apareixerà el febrer de l'any següent i la censura de les posicions de Martí Luter, produïda abans de la condemna papal pública, és editada precedida per un text introductor del llavors bisbe de Tortosa i antic professor de la Universitat. Coherent amb la seva posició i en qualitat d'inquisidor general dels dos Regnes, el 7 d'abril de 1521 promulgua un decret que obliga a lliurar els

llibres luterans a la Inquisició i en prohibeix la lectura, la possessió i la venda. Es tracta de la primera prohibició formal del moviment protestant al nostre país. Els llibres perseguïts eren entrats de contraban, amagats a l'interior d'objectes com ara botes o roba personal, o bé amb portades corresponents a altres obres o altres autors que no en delatessin la identitat real. Els tribunals permanents de la Inquisició als Països Catalans havien estat creats el 1482 a València, el 1484 a Barcelona i el 1488 a Mallorca, per combatre la dissidència religiosa i l'heretgia, pensant inicialment només en moriscos i jueus. Les terres de la diòcesi de Lleida pertanyien al tribunal de Saragossa, mentre que les de Tortosa ho feien al de València.

Papa per la gràcia de Carles

Les maniobres de l'emperador Carles, i no les aspiracions personals d'Adrià, tingut per una persona austera, assoliren l'objectiu de convertir-lo en Papa, amb el nom d'Adrià VI, el 9 de gener de 1522 al final del conclave començat el 27 de novembre anterior, si bé no pogué prendre possessió formal del càrrec, a Roma, fins al 31 d'agost, a causa de les diverses turbulències polítiques produïdes a la península, de manera que, tot i formar part del Col·legi Cardenalici, ni tan sols assistí al conclave que el va escollir bisbe de Roma i, per tant,

Les maniobres de l'emperador Carles assoliren l'objectiu de convertir-lo en papa

també Papa. Successor de Lleó X, de la casa dels Medici, l'emperador aconseguí d'imposar l'elecció d'Adrià davant les pretensions de Giulio de Medici de succeir Lleó X. Acabats els 20 dies d'estada a la seva diòcesi, el ja nou Papa salpà de l'Ampolla cap a Roma, amb escala prèvia a Tarragona i a Barcelona, abans d'arribar al port d'Ostia, el més proper a la ciutat del Tíber. Abans d'embarcar-se, però, emeté una butlla favorable als pescadors locals perquè poguessin pescar en dissabtes i diumenges perquè així poguessin pagar als pirates els rescats dels familiars que tenien captius. Una escultura de bronze, en el passeig de l'Ampolla, arran de mar, en recorda aquella partida que un plafó informatiu situa al 8 d'agost, data que sembla equivocada ja que els historiadors asseguren que hi embarcà un mes abans, el 8 de juliol, en sortí el capvespre de l'endemà i arribà a Tarragona, Seu Primada i Metropolitana, a la matinada del 10 de juliol de 1522, com J.Sánchez Real precisà en aquest mateix *Diari*.

Un papa a Tarragona

El 10 de gener del mateix any, un emissari havia sortit de Roma per